Poštnina plačana v gotovini

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 11. — Poštni predal št. 115. — Naročnina na mesec 4 Din, četrt leta 12 Din, pol leta 24 in na leto 48 Din. — Za inozemstvo na mesec 8 Din.

EDINOST

GLASILO JUGOSLOVANSKE NARODNE STRANKE

Posamezna številka 1·— Din

Inserati po tarifi. — Čekovni račun: Ljubljana 12.042. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi naj se pošiljajo le na poštni predal štev. 115, Ljubljana I.

Leto I. V Ljubljani, dne 21. aprila 1934 Štev. 8.

Politična borba bodi poštena!

Naš odločen odgovor političnim nasprotnikom. Odklanjamo zahrbtnost in laž, ker se borimo za čiste ideale in svete narodne pravice!

Ko smo stopili iz splošne narodne potrebe in v zavesti, da ne moremo in tudi ne smemo v interesu naše državne skupnosti ter ureditve vseh naših perečih razmer več molčati, pred narod, smo se zavedali, da nas ne čaka lahko delo in majhne naloge ter da bo borba, če jo bomo hoteli uspešno izvojevati, zahtevala od nas močne, popolne in dosledne borce ter obilo žrtev. Tej naši zavesti pa se je popolnoma naravno in razumljivo pridružil sklep, da bodi naša borba odkrita, zakonita in pravična, ker bi sicer morali sami pred seboj in pred vso pošteno jugoslovansko javnostjo smatrati, da bi bila vsaka, tudi najmanjša zmaga, pridobljena na kak drugačen način, nevredna vzvišenih ciljev in idej, ki so nas napotili v njo in nam potisnili orožje v roke. Le najčistejše misli in najblažji nameni so nam bili pred očmi, ko smo izdali prvi apel na vse pošteno misleče Jugoslovane, ko smo zapisali svoje svete programatične zahteve in ko smo prisegli, da ne bomo odnehali v svoji borbi poprej, preden ne bo ves narod v poštenju, zadovoljstvu in miru užival pravično in trdo prislužene sadove svojega vsakdanjega dela in dolgotrajnih, z neštetimi težkimi žrtvami pridobljenih pravic.

Enako odkrito borbo in razračunavanje smo pričakovali, čeprav z velikim optimizmom in deloma celo s skepso, s strani svojih političnih nasprotnikov, katerih metode in način vodstva političnega življenja v državi so pravzaprav izzvale naš odpor in splošno potrebo po radikalnem očiščenju vsega javnega življenja in udejstvovanja. In to je bilo tudi res najmanj, kar smo smeli pričakovati, zlasti še, ko smo morali dan za dnem poslušati tolikokrat ponavljano in naglašano samohvalo teh nasprotnikov v njihovem tisku in na javnih forumih o dostojnosti in moralnosti njihove politične borbe, čedno okinčane s eksotičnimi kulisami in skrbno razprašeno draperijo »najčistejšega nacionalizma« in »najpopolnejše socialne pravičnosti ter enakopravnosti«.

Žal, smo se v marsičem motili, to pa brez svoje krivde. Pojmovanje poštene borbe, vredne in dostojne pravih mož in idejnih borcev, je vsakomur, ki misli čisto in pošteno, prav lahko in samo po sebi umljivo, kakor da drugače sploh biti ne more. Se pa še vedno gibljejo v narodnih vrstah ljudje, ki nosijo politično moralo in idejno borbenost za narodov blagor in skupno blagostanje le na jeziku ter trosijo take in podobne čedno zveneče fraze s prav kneževsko darežljivostjo okrog sebe, kakor da so res prazne pleve in ne to, kar bi morale po vsej resnici biti: kleno, bogato zrnje narodnega kruha, njegove duševne veličine, politične zrelosti in trdna vera v zmago edinstvene pravičnosti.

Že pri prvih naših korakih, ko smo zadeli ob umazane, našega zdravega naroda in njegove svetle preteklosti nevredne izrodke, plod najumazanejše politične špekulativnosti in korupcije, ki sta povzročili že razmeroma precej globoke infekcijske rane na občem narodnem telesu, smo morali občutiti, da ne smemo računati na pošteno, moško borbo, ker je naši nasprotniki niso več zmožni. Najčistejši ideali se pač ne morejo in ne smejo kresati ob belem dnevu in solnčni luči s cilji ljudi, ki jim pač nič več ni sveto in nobeno sredstvo ne dovolj umazano za dosego njihovih kratkotrajnih užitkov, okoriščanj in navideznih uspehov, ki pa seveda za narod ne pomenjajo nobene pridobitve, temveč le izgubo na njegovi splošni javni lastnini in njegovem, doslej čistem in splošnem ugledu v svetu.

Kolikor se naše delo ni skušalo, več ali manj uspešno, ovirati in onemogočati s strani naših nasprotnikov s silo in s pomočjo »zakonitih« sredstev, je moralo tem zakulisnim junakom, vajenim le zabadanja in davljenja za hrbtom in v temi, priti na pomoč njihovo tradicionelno, skoraj vedno uspešno sredstvo: intrigantstvo in podlo laganje na kogarkoli rovaš in škodo.

Odkrito moramo priznati, ne da bi se nam bilo kot mladim, začetniškim političnim borcem tega treba kakorkoli sramovati, da take borbe nismo bili vajeni in da smo jo že pri prvem srečanju najodločnejše odklonili. Na to svojo gesto smo celo ponosni in smo obenem tudi prepričani, da deli z nami ta pristen, nenarejen ponos tudi ves naš pošteni narod. Nasprotniki so bili prepričani, ko so nas gledali s svojimi zaslepljenimi, čiste borbe nevajenimi očmi, da so nas že premagali in da so nas s svojim »najostrejšim« orožjem na prvi mah in dokončno posekali.

Pa so se bridko zmotili. Računali niso v svoji slepi bojaželjnosti in maščevalnosti z našimi mladimi silami, prekaljenimi na dobrovoljskih smrtnih poljanah in v mračnih ječah pokojne črno-žolte monarhije, računali tudi niso z našim najboljšim pomočnikom, z vsem poštenim, nepokvarjenim in prebujenim jugoslovanskim narodom, ki nam je pristopil ob stran in dvignil naše desnice k novim udarcem za zmago skupnih idealov in svetih pravic.

Prav zato pa nas tudi ni strah bodočih, negotovih dni, o katerih razširjajo naši nasprotniki najneverjetnejše in najnemogočejše napovedi. Nas ne bodo preplašili, ker predobro poznamo njihovo propadajočo moč in sleherno pomanjkanje zaslombe teh samozvanih voditeljev med širokimi plastmi našega naroda. Tudi podtikanja, izšepetana skrivaj in za našim hrbtom, češ, da je naša borba proti njim le navidezna in da smo dejansko vendarle druga veja z istega debla, jim ne bodo več mogla pomagati. Da pa bi le ne utegnili v kaki nezaupni duši vstati kaki dvomi, takoj na tem mestu javno ugotavljamo in pribijamo, da so take izmišljotine pač vredne svojih očetov, s katerimi je že vsak odkrit razgovor o vsenarodnih življenjskih vprašanjih nemogoč vse dotlej, dokler ne bodo obudili resničnega kesanja, napravili generalne pokore in legli v svoj zasluženi kot — v ropotarnico, med staro šaro.

Najodločnejše zato odklanjamo vse take laži in podtikanja, ker nismo zmožni niti misliti tako pokvarjeno in človeka-borca za narodne pravice in splošno blagostanje nevredno.

Naša borba gre za svetlimi cilji, ki jih bomo s pomočjo vsega poštenega jugoslovanskega rodu tudi dosegli, zlasti ker gre z nami tudi mladina, na kateri bo trdno stala vsa bodoča državna stavba Velike Jugoslavije!

Obnovljena vlada g. Uzunovića

Iz vlade sta izpadla tudi slovenska ministra gg. Pucelj in dr. Kramer, vstopil pa je senator g. dr. Novak — Politika vlade se bivstveno ne bo spremenila

V sredo 18. aprila je podal predsednik vlade g. Nikola Uzunović ostavko celotne vlade, ki jo je Nj. Vel. kralj sprejel. Istočasno pa je poveril sestavo nove vlade dosedanjemu ministrskemu predsedniku g. Nikoli Uzunoviću, ki je še v teku dneva sestavil novi kabinet, ki ga je Nj. Vel. kralj potrdil in imenoval novo vlado, ki jo sestavljajo:

Ministrski predsednik g. Nikola Uzunović, kmetijski minister g. dr. Dragutin Kojić, prosvetni minister g. dr. Ilija Šumenković, pravosodni minister g. Boža Maksimović, minister za telesno vzgojo g. dr. Grga Andjelinović, prometni minister g. Svetislav Milosavljević, trgovinski minister g. Juraj Demetrović, finančni minister g. dr. Milorad Djordjević, gradbeni minister g. dr. Stjepan Srkulj, zunanji minister g. Bogoljub Jevtić, notranji minister g. Živojin Lazić, minister za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Fran Novak, vojni minister general g. Milan Milovanović in minister za gozdove in rudnike g. Milan Ulmansky.

V vladi niso več: minister za socialno politiko g. Ivan Pucelj, prometni minister g. Laza Radivojević, vojni minister general g. Dragomir Stojanović, minister za telesno vzgojo g. dr. Lavoslav Hanžek ter ministra brez portfelja gg. dr. Albert Kramer in dr. Hamdija Karamehmedović. Iz vlade sta torej izpadla oba slovenska minstra, na novo pa je vstopil v vlado v svojstvu ministra za socialno politiko in narodno zdravje ljubljanski odvetnik in senator g. dr. Fran Novak. V novi vladi ni več ministrov brez portfelja. Večina ministrov je že takoj po imenovanju položila prisego.

Predsednik vlade je dal novinarjem krajšo izjavo, v kateri je med drugim rekel, da nova vlada v glavnem ne bo niti na znotraj niti na zunaj spreminjal dosedanje vladne politike. Pripravljena pa je baje osvojiti v svojem bodočem delu in jih tudi praktično uveljaviti vse zdrave ideje, ki bi bile iznešene v parlamentu, senatu ali v javnosti.

Narod spoznava

Oči, ki so zdrave in so bile le pod silo razmer priprte, so pričele gledati življenje v pravi, resnični luči

Obljube in obeti, ki jih je narodu dajala in jih po potrebi še vedno daje JRKD oziroma novo krščena JNS, so pričele ljudem polagoma vendarle odpirati oči in kazati naše javno življenje v pravi, resnični luči. Hribi in doline, ki so se obljubljali širokim plastem naroda, so se izoblikovali v nekaj mastnih korit **privilegiranih posameznikov,** rojenih pod srečno zvezdo, dočim se je »dragi« in toliko »ljubljeni« narod moral zadovoljiti s tem, da sme te »genijalne« rezultate raznih poklicanih in nepoklicanih politikov in narodnih voditeljev priznavati z izsiljenim ali podtaknjenim odobravanjem ter jih likvidirati z neprijetnimi občutki na lastni koži in lastnem žepu. Kdor pa se je predrznil lastiti si kolikor toliko lastno, zdravo mnenje o dogodkih in poštenju v tem neznosnem političnem življenju in udejstvovanju, si je takorekoč sam napisal **težko obsodbo in si naprtil na pleča skeleče posledice nemilosti, preganjanje in zapostavljanja povsod, kjer se reže in deli vsakdanji kruh.**

Vprega v političnem vozu naših režimovcev je **pričela popuščati,** vrste pristašev JRKD so vsak dan redkejše, čeprav se skuša javnost slepiti in tešiti s papirnato hvalo in ponašanjem z milijoni članov in pristašev. Prav s prepovedjo vsake učinkovitejše agitacije na eni strani in s tem živahnejšo, vseh sredstev in metod poslužujočo se protiagitacijo JRKD na drugi **strani spoznava narod pravo in edino resnico, kdo nosi resnično ljubezen zanj in nesebično skrb za njegov napredek in dobrobit le na jeziku in kdo globoko v svojem srcu.** Neizpodbitno dejstvo je, da se **tabor JRKD med narodom vedno bolj prazni** in da so **vrste pristašev Jugoslovanske narodne stranke vsak dan mogočnejše, gostejše in trdnejše.**

S poštenostjo, enakostjo in bratstvom bi se radi ponašali tudi gospodje iz JRKD. Kako pa je z omenjenimi tremi pojmi in lastnostmi pri njih v resnici, nam zadostuje že samo bežen pogled med strani nevesele knjige življenja našega naroda. V zadnjem času smo morali ugotavljati, da so bila **naša zborovanja v mnogih krajih brez vsake stvarne podlage, prepovedana in onemogočena, dočim so se prav v teh krajih neposredno po teh prepovedih vršili ponovni sestanki, shodi in zborovanja vladne JRKD** oziroma novo imenovane JNS. Kaj to pomeni, razumeva narod najbolj sam in mu je zato vsak komentar skoraj nepotreben.

Baje govore priganjači JRKD po deželi, da imajo v stranki celo preveč pristašev, katerih vrste da bodo morali pričeti **temeljito čistiti in revidirati.** Zdi se nam ta trud gospodov pri JRKD popolnoma nepotreben in bi pomenjal le brezplodno zapravljanje njihove »dragocene« energije. Zdravi narod, ki so ga tu pa tam pritegnila k sebi zveneča gesla JRKD ter trdne obljube, da se bo volk **vendarle spokoril,** saj je že oblekel ovčji kožuh, je obšlo še prav kmalu in nikakor ne prepozno pravo spoznanje, **kje je resnica in kje laž ter hinavščina.** Zato že lajša »težko« čiščenje v vrstah JRKD **sam** s tem, da zapušča prostovoljno ta tabor in se **organizira tam, kjer je resničen vir njegovega boljšega življenja, jasnejše bodočnosti in ne le navideznega skupnega blagostanja.** Močno so se že »očistile« vrste pristašev JRKD in se bodo še bolj. Veseli nas le, da je to čiščenje táko, da ono, kar je čisto, odteka, nezdrava gošča pa se vseda na dno. Po njej pa nismo nikdar imeli poželjenja, ker smo vajeni čistega zraka, čistih misli in čistega politčnega boja ter življenja.

Veliko spoznanje naroda pa nam je v zadoščenje, da naša borba za poštenost, pravičnost in skupno dobrobit vsega jugoslovanskega naroda in skupne močne domovine **ni bila zaman,** temveč da je rodila še mnogo lepše, zdrave sadove, kakor pa jih je bilo pričakovati v precej nezdravem ozračju.

Najzgovornejši in več, kakor zadostni dokaz za to so naše strankine organizacije, ki dobivajo povsod, tudi v najoddaljenejših krajih v državi vedno bolj vidne oblike in moč. S tem dejstvom morajo brezpogojno računati vsi oni, ki imajo vodstvo našega državnega in političnega življenja v svojih rokah.

Poravnajte naročnino!

Iz skupščine

Čudna zgodba letošnje proračunske razprave, ki se je končala z ogromnim »za« na škodo naroda

Letošnja proračunska razprava v narodni skupščini je pokazala vso nesposobnost današnje skupščinske večine. **Dejansko to niti ni bila razprava o proračunu, temveč velikopotezna diskuzija o raznih in mnogoštevilnih korupcijah.** Pričela se je z znano afero o begluških posestvih in obveznicah v Bosni in Hercegovini v vrednosti nad 20 milijonov dinarjev, v kateri je **celotna skupščina soglasno in enodušno obsodila narodnega poslanca Husejina Kadića,** pri čemur je ugotovila, da so bili podani zadostni dokazi, da se ta poslanec večine **takoj izroči sodišču,** nakar je bil tudi takoj aretiran.

Ko je predsednik poslanskega kluba Jugoslovanske narodne stranke **g. dr. Milan Metikoš** očital skupščinski večini, **da mlati prazno slamo,** se je ta večina čutila užaljeno; ko pa je bila razprava, v kateri je **zelo veliko število narodnih poslancev vladne večine ostro napadalo korupcijo in te svoje napade celo dokazovalo in tudi dokazalo njihovo utemeljenost in resničnost,** končana, je vsa ta večina vendarle šla preko vsega tega in **glasovala za proračun, kakor tudi za zaupnico i vladi i gospodu prometnemu ministru. S tem je ta večina dokazala, da je mlatila prazno slamo.**

Odkar je postal krokar črn, še ni bilo večje »parlamentarne« zmede. Skupščinska večina je navdušeno ploskala narodnemu poslancu in bivšemu prometnemu ministru g. Andri Staniću ter vsem ostalim, ki so ugotavljali **nepravilno poslovanje** gospoda prometnega ministra, da ga ne imenujemo, kakor so je imenovali oni sami: koruptno; prav ista večina pa je enako navdušeno ploskala tudi gospodu prometnemu ministru, ko je izjavil, da je treba proračun izglasovati, ker da je on sam pač delal tako, kakor je vedel in znal ter da je delal dobro. Isto tako pa se je ploskalo tudi predsedniku vlade g. Uzunoviću, ko je branil svojega ministra. **En sam velik »ZA«, ogromen in večji od parlamenta samega, je odmeval po prečitanem proračunu vsakega posameznega ministrstva. Skupščinska večina je bila disciplinirana, interesi »stranke« in sedanje grupacije JRKD so plavali nad vsem ostalim in celo nad interesi volilcev in naroda.** Ali pa bodo to slišali tudi volilci, ali bodo to slišali in si zapomnili za bodoče volitve, ali pa bodo morda tudi oni po vzgledu vladne večine v razpravi proti, pri volitvah pa »ZA«? Upajmo, da ne bodo, **upajmo, da se današnji volilci zavedajo pravih interesov bolj, kakor se jih zaveda današnja skupščinska večina.**

Zanimanje naroda za proračunsko razpravo (ali je to sploh bila debata?) je bilo ogromno. Mnogi so prihajali iz notranjosti države, da slišijo z lastnimi ušesi in vidijo z lastnimi očmi, kar se dogaja. Mnogi so prihajali, žal da niso vsi našli prostora. Pretesen je sedanji parlament. Ko je imel prometni minister g. Laza Radivojević svoj obrambni govor, je poslušalski prostor napolnila docela že množica uradnikov prometnega ministrstva, ki so prišli poslušat, kaj bo mogel povedati njihov minister. Bila pa je tudi previdnost skupščinske javne varnosti precejšnja. Pričakovati je bilo, da bo dala tudi galerija izraza svojemu nezadovoljstvu skupaj z govorniki. Varnostni organi so bili pripravljeni, da preprečijo vsako vmešavanje galerije, toda ti varnostni ukrepi so bili odveč. Galerije so bile res dostojanstvene in so se zavedale, da vse stvari rešuje parter, ki tudi nosi za to vso odgovornost. Vse je bilo mirno, kakor da je okamenelo....

Ko je padla prva in važna obtožba, ki jo je iznesel zelo ugledni član skupščinske večine g. Andra Stanić, dolgoletni narodni poslanec in bivši prometni minister, po stroki inženjer, ko je padla ta prva in dokumentirana obtožba, je vstal gospod predsednik vlade, da **popravi mučni vtis** in da zdrami osuple člane parlamenta, zlasti pa večine. V svoji prvi izjavi, čeprav mu je bil dobro znan ves slučaj, naj se ne obsoja prej, preden se ne sliši tudi druga stran, to je obtožena stran, namreč prometni minister g. Laza Radivojević. Gospod predsednik se je pri tem poslužil svojega priljubljenega izraza »elementarno« in je rekel: »Elementarna dolžnost je poslušati tudi drugo stran«. In parlament je res upošteval to besedo in počakal na podrobno proračunsko razpravo ter na proračun prometnega ministrstva. Slišal je obrambo g. Laze Radivojevića — **in šele takrat je nastal polom.** Nad sto govornikov je nastopalo proti ali za delo g. Radivojevića. **In ko je bilo že splošno prepričanje, da se g. Laza Radivojević ni obranil, je ponovno povzel besedo tik pred samim glasovanjem gosp. predsednik vlade Nikola Uzunović in dejal, da ne gre za nobene zlorabe, temveč da gre v resnici le za navaden inženjerski dvoboj.**

Zares, gospodu ministrskemu predsedniku dajemo prav, da je odjeknila ta afera tako doma, kakor tudi v tujini zelo slabo, toda mi smo v tem primeru nepristranski sodniki, ki naj razsodimo ali je kriv tega g. Andra Stanić, politični prijatelj g. predsednika vlade, bivši prometni minister in član glavnega odbora JNS ozir. JRKD, da je vse to iznesel, ali pa je kriv sedanji prometni minister g. Laza Radivojević, ki je napravil vse te pogodbe. Vsekakor je kriv tisti, ki je to zagrešil in ne oni, ki je to iznesel v skupščini, na vsak način z namenom, da bi bil krivec kaznovan in da se reši, kar se še rešiti da.

Gospod predsednik ni imel mnogo sreče s svojimi izjavami, toda on je predsednik večine in vlade in ni mogel drugače tudi postopati, če ni hotel rušiti svoje lastne vlade, kar gotovo ne bi bilo rentabilno.

Vendar pa se je našel zelo ugleden član današnje skupščinske večine g. Andra Stanić, dolgoletni narodni poslanec, bivši prometni minister in **član glavnega odbora JRKD oziroma JNS,** ki je dvignil **strašno obtožbo** še v načelni proračunski debati proti delu g. prometnega ministra, **trdeč, da je na podlagi tega dela država utrpela okrog 800 miljonov dinarjev škode.** Iznesel je pri tem mnoge dokaze in **zahteval, da se g. prometni minister umakne, ter da se določi posebna anketa,** ki naj preišče njegovo delo. Po izjavi predsednika vlade in prometnega ministra je g. Stanić izjavil, da vztraja pri svoji obtožbi, ker nihče ni pobil podatkov in dokazov, ki jih je bil iznesel. Trdil je nadalje, da je bila dne 24. februarja t. l. popoldne v predsedništvu vlade konferenca, kateri je prisostvoval tudi on in na kateri se mu je posrečilo, da je **prepričal** g. Lazo Radivojevića o škodi, nanešeni državi, očitajoč mu, da je izvedel to akcijo preko amandmana in tako napravil položaj le še težji. **»Ne bom menda sam nosil odgovornosti za to!«** mu je odgovoril minister g. Radivojević.

V glavnem trdi g. Andra Stanić, da se je nepravilno delalo, **da je država oškodovana,** da se mora minister izmenjati in da je v prvi vrsti on odgovoren in kriv vsega tega. **Vsa skupščina je ploskala g. Andri Staniću, ploskala pa je pozneje tudi g. Radivojeviću.**

G. Radivojeviću se v prvem njegovem govoru ni posrečila obramba, temveč se je malone **sam obteževal.** Dejal je, da je sklepal pogodbe s tujci v času, ko je bil kurs naših državnih papirjev najnižji in je prav to vplivalo na visoke cene. Priznal je, da velja državo povprečno kilometer železniške proge **nad tri milijone, ozkotirna proga pa nad štiri milijone dinarjev.** Tudi je sam rekel, da so vsa domača gradbena podjetja, ki so se bavila s temi posli, propadla v zadnjih petih letih, odkar je on minister, **prav vsa, izvzemši LID, katerega pa ni omenil in v katerem je bil zainteresiranec, kakor se je trdilo.** G. minister pravi, da ni več v njem. G. minister ni povedal, zakaj je sklepal pogodbe prav takrat, ko je bil kurs državnih papirjev najnižji in g. minister se brani s tem, da je **zakoniti formi z amandmani zadoščeno.** Naravno so taki odgovori pustili vse v prepričanju, **da je država vsekakor oškodovana in da leži krivica na ministru, ki tako gospodari s plačilno močjo bodočih generacij in bodočih proračunov.**

V svojem drugem odgovoru je bil še slabši. Ni se izjasnil, da sprejema anketo, temveč se je skliceval na golo besedo, da je delal dobro. **Izrekel pa ni niti besede o oni konferenci v predsedništvu vlade dne 24. februarja t. l.** in je zapustil vtis, da je zagrešil težke nepravilnosti pri sklepanju omenjenih pogodb.

Skupščinska večina pa mu je kljub temu tudi na ta njegov govor ploskala.

V tej debati, specialno okrog primera ministra g. Laze Radivojevića, je bilo zelo mnogo govornikov. **Večina teh govornikov je pripadala vladni večini. Mnogi so zahtevali anketo, ostavko prometnega ministra itd., toda vse to je bil le šepet v veter. Mnogi izmed teh govornikov so po dokumentirani obtožbi izjavljali, da bodo glasovali »ZA«.**

Govori se, da je skupina bivših demokratov zahtevala, naj bo ona skupina bivših radikalov, na katerih račun se je dvignila ta obtožba, malo zmernejša, ker bo sicer 40 poslancev izstopilo iz JRKD, to je iz kluba g. Nikole Uzunovića.

Evo vzroka, zakaj so mnogi molčali, mnogi pa govorili proti, glasovali pa »ZA«.

Člani poslanskega kluba Jugoslovanske narodne stranke so se živo udejstvovali v proračunski načelni razpravi, kakor tudi v podrobni razpravi proračunov posameznih ministrstev. **Njihovo stališče je bilo odločno proti temu pretežkemu proračunu in vsi so glasovali proti,** izvzemši pri podrobni razpravi pri vrhovni državni upravi, pri proračunu vojnega in pa zunanjega ministrstva. Žal teh govorov ne moremo danes v celoti objaviti, čeprav se izraža ta želja z vseh strani.

Kar se tiče specialne debate o proračunu prometnega ministrstva, je smatrala Jugoslovanska narodna stranka, da mora pustiti današnji skupščinski večini (JRKD) možnost, **da se obtožuje sama, kar se je tudi zgodilo, ker to najbolj dokazuje, koliko so se upoštevali državni interesi, obenem pa tudi dokazuje, kako umetno in s silo se ta grupacija JRKD vzdržuje na oblasti.**

Ena skupina je skušala spraviti drugo z ministrskega fotelja nekega ministra, vendar pa je druga skupina z namenom, da bi odbila ost prve skupine in se obdržala na vladi, nastopila proti tem napadalcem. Ta velika razprava o proračunu prometnega ministrstva je dejansko njihova notranja zadeva in so ob tej priliki le formalno merili svoje sile, nakar so se pri končnem glasovanju **vsi slepo pokorili disciplini kluba JRKD.**

Jugoslovanska narodna stranka je izrazila le svoje mnenje s tem, da je **glasovala proti.** Narodni poslanec g. Miloš Dragović je vložil interpelacijo takoj, kakor hitro je padla obtožba g. Andre Stanića, ob koncu diskusije pa je povzel besedo in ugotovil, da minister zasluži anketo in ostavko, ker se mu obramba ni posrečila.

Jugoslovanska narodna stranka od te večine niti ni pričakovala, da bo stvarno storila kake korake proti zlorabam, ki jih je iznesel g. Stanić ter drugi poslanci, ker je za JRKD interes grupacije važnejši od vsega ostalega, **v tem primeru pa ne bo pravega zdravila vse do — prihodnjih volitev,** česar pa se vladinovci boje kakor grda ženska ogledala ali hudič križa. **Ta večina ni sposobna za borbo, temveč le za neprestano ponavljanje besede:** Zato imenuje narod današnjo skupščino, v kateri imajo večino — skupščino. Sicer jim bo pa narod prav kmalu povedal, naj jim le Bog oprosti...

Predsednik kluba poslancev Jugoslovanske narodne stranke g. dr. Milan Metikoš je ob priliki proračunske razprave ponovno kritiziral delo »Presbiroja« predsedništva vlade in pa njegov proračun. G. dr. Metikoš je rekel, da je proračun presbiroja višji od proračuna kmetijskega ministrstva, česar v naši poljedelski državi ne bi smelo biti. Proračun je ogromen, rezultati pa so majhni. V tem presbiroju je preveč uradnikov, tako moških kakor ženskih, med katerimi je le majhno število novinarjev, še manjše pa je število sposobnih in pravih novinarjev, ki pišejo. Samo bivši predsednik vlade g. dr. Milan Srskić je namestil nad 40 moških in ženskih oseb v Centralnem presbiroju. Vsi ti uradniki presbiroja imajo kaj slabe zveze z novinarstvom in z ozirom na to kaj slabo koristijo državi in narodu.

Tudi v tujini imamo veliko število teh uradnikov, ki se šolajo na ta način, da poročevalske službe sploh ne opravljajo ali pa jo opravljajo popolnoma napačno in netočno.

Težki milijoni se zapravljajo za to novinarsko ustanovo, v kateri pa niti ni pravih novinarjev. Enako je govoril tudi glede »Agencije Avale«. Razen tega obstoja presbiro posebej še v zunanjem ministrstvu, v notranjem ministrstvu in v zavodu za napredek zunanje trgovine. Pri vsem tem pa je novinarska služba, čeprav se trošijo za njo iz državnega proračuna ogromne vsote, skrajno neurejena in vsem pravim novinarjem nedostopna.

Poleg g. dr. Metikoša je govorilo v istem smislu tudi še več narodnih poslancev, ki pripadajo skupščinski večini. Centralni presbiro ni mogel vzdržati strašne in težke kritike in ga je treba zato docela preurediti.

Gospod predsednik vlade Nikola Uzunović je dejal, da je presbiro pač — presbiro in da ga ima pač vsaka država.

Pravica naj se spoštuje!

Kakor je naši javnosti znano, so se po razsodbi upravnega sodišča v Celju, s katero so bile razveljavljene lanske občinske volitve v občini Trata pri Škofji Loki, vršile dne 25. marca t. l. tamkaj ponovne občinske volitve, ki se pa po izjavi raznih pritožnikov zopet niso izvršile pravilno in se je zagrešilo, kakor se to navaja v obširni pritožbi na upravno sodišče, zopet več nepravilnosti in nezakonitosti. V tej zadevi je vložil tudi narodni poslanec g. dr. **Milan Metikoš** na notranjega ministra g. Živojina Lazića naslednjo interpelacijo:

Gospod minister!

Dne 25. marca 1934. so se vršile ponovne volitve občinskega odbora v občini Trata z ozirom na rešitev upravnega sodišča v Celju št. 505/33 z dne 16. januarja 1934., s katero so bile razveljavljene prejšnje občinske volitve, ki so se vršile dne 15. oktobra 1933., zaradi nepravilnega postopanja volilnega odbora. Pri občinskih volitvah dne 25. marca 1934. sta bili dve kandidatni listi. Prva z nosilcem Jelovčanom Francem, sedanjim predsednikom občine, druga pa z nosilcem Uršičem Francem, bivšim predsednikom občine. V volilnem odboru so bili: kot predsednik M. Štefe, učitelj, njegov namestnik Jezeršek Jakob, kot zapisnikar Danilo Brdon, občinski tajnik in dva člana občinske uprave. Predstavniki kandidatnih list so bili za Uršičevo listo Uršič Franc sam, posestnik, Hotavlje št. 25, kot njegov namestnik Ivan Mrak, trgovec, Gorenja vas, za Jelovčanovo listo pa Seljak Franc kot predstavnik in Čadež Jože kot namestnik.

Volitev se je pričela v redu, toda volilni odbor je izvršil pozneje nove nepravilnosti in nezakonitosti, ugotovivši, da je glasovalo za Jelovčanovo listo 279, za Uršičevo listo pa 215 glasov, dočim je pravzaprav glasovalo za Uršičevo listo pravilno 265, za Jelovčanovo pa 223 volilcev, in bi bila morala z ozirom na to po pravilnem volilnem rezultatu dobiti Uršičeva lista razen treh vse člane nove občinske uprave in predsednika občine, dočim je dobila sedaj zaradi nepravilnega poslovanja volilnega odbora le tri odbornike, kar je zelo razburilo prebivalstvo te občine, ki pozna pravo stanje zadeve, ker ve točno, kdo je vse za katero listo glasoval.

Predsednik volilnega odbora ni član občine Trata, niti ni vpisan v volilnem imeniku občine Trata, temveč je član občine Oselica in je vodil 15. oktobra 1933. leta občinske volitve v Oselici. Te volitve v Oselici pa so bile izvedene tako nezakonito, da se je na podlagi vložene pritožbe dokazalo, da je bilo vpisanih nad 80 volilcev napačno, pogrešno, tako, da je bil za 80 volilcev izkazan nepravilen volilni rezultat. Z ozirom na to je bil predsednik volilnega odbora na Trati nezakonito in nepravilno imenovan in ni bil primerna oseba, ki bi naj pri ponovnih volitvah pravilno obavila to nalogo.

Tajnik in zapisnikar volilnega odbora je bil tajnik Danilo Brdon, ki je opravljal to funkcijo tudi pri razveljavljenih občinskih volitvah dne 15. oktobra leta 1933. in ni bila torej ista oseba primerna, da vodi zapisnik pri ponovnih volitvah, ker so bile prejšnje volitve razveljavljene prav zaradi nepra-

vilnega vpisovanja volilcev po istem tajniku. Zakon zahteva, da se mora pri ponovnih volitvah spremeniti ves volilni odbor in se mora torej izmenjati tudi zapisnikar, ki je član volilnega odbora oziroma njegov organ, ki s svojim delom bistveno vpliva na potek in rezultat volitev. V samem volilnem lokalu je stal neprestano pri vhodu, skozi katerega so vstopali volilci k glasovanju, predsednik občine Franc Jelovčan, tako da je vplival na vsakega volilca, kolikor je le mogel in je torej tako vršil na volišču agitacijo, pri čemur je še treba upoštevati, da je bil pri prejšnjih volitvah, ki so bile razveljavljene, prav tako član volilnega odbora.

Teh nepravilnosti volilni odbor ni hotel sprejeti na zapisnik. Prav tako tudi niso zabeležene v zapisniku pritožbe proti predsedniku volilnega odbora. Predstavniku Uršičeve liste se je popolnoma onemogočila vsaka kontrola nad vpisovanjem volilcev v uradni zapisnik in so bile tudi vse pritožbe, ki so bile vložene, odklonjene in niso bile vnešene v zapisnik.

Zaradi vsega tega nezakonitega poslovanja in nezakonito izvedenih občinskih volitev je bila vložena pritožba na pristojno upravno sodišče in se bodo morale ali volitve razveljaviti in odrediti zopet nove volitve ali pa se bo moral korigirati volilni rezultat z ozirom na dokazano stanje faktičnega glasovanja. Zaradi tega sistema poslovanja, ki izigrava pravo voljo naroda pri volitvah občinskega odbora, Vas prosim, da mi blagovolite v narodni skupščini ustmeno odgovoriti:

1. Ali Vam je znano, da so se občinske volitve v občini Trata dne 25. marca 1934. zopet nezakonito in nepravilno izvedle, ker so bili člani volilnega odbora ne le nezakonito imenovani, temveč so bili celo namenoma postavljeni, da onemogočijo pravo voljo volilcev iz te občine Trata?

2. Kaj nameravate ukreniti, da se ta in enak sistem poslovanja pri občinskih volitvah spremeni in onemogoči, ker se s tem opravičujejo vsi oni, ki se nočejo udeleževati volitev, ker se prava volja naroda hote izigrava?

Kdo deli denar bednostnega fonda?

Narodni poslanec g. dr. **Milan Metikoš** je vložil na gospoda notranjega ministra Živojina Lazića naslednjo interpelacijo, katere vsebina je zelo značilna in zanimiva:

Občini Poljane, sreska izpostava Škofja Loka, je bil odobren od banske uprave iz sredstev bednostnega fonda za siromašne člane občine znesek 5000 Din. Ta denar ni prispel na občinski odbor občine Poljane, ker je ta odbor v rokah opozicije, temveč je bil ta denar baje izročen krajevni organizaciji Jugoslovanske nacionalne stranke, da ga razdeli. To je velika nepravilnost, ki je izzvala med prebivalstvom nerazpoloženje, ker da hoče Jugoslovanska nacionalna stranka ta denar uporabiti le za politično agitacijo pri ponovnih komasacijskih volitvah, ki bodo v Poljanah in v Javorju najbrže meseca maja.

Zaradi tega Vas prosim, gospod minister, da mi blagovolite v narodni skupščini ustmeno odgovoriti:

1. Ali Vam je znano, da je bil znesek 5000 Din iz bednostnega fonda za siromašne občinarje občine Poljane od banske uprave nakazan krajevni organizaciji Jugoslovanske nacionalne stranke in ne občinskemu odboru?

2. Kaj nameravate odrediti, da se ta napaka, kolikor obstoja, pravočasno popravi, da se odstrani nepotrebno razburjanje prebivalstva?

Iz našega pokreta

IZ KAMNIŠKEGA OKRAJA.

Morda ne boste preveč veseli Jobovih vesti iz delavskega življenja v našem okraju, vendar pa vam zaenkrat med važnejšimi vprašanji ne moremo v prvi vrsti poročati kaj bolj veselega in aktualnega, izvzemši to, da sta našli Jugoslovanska narodna stranka ter »Edinost« **pri nas najprisrčnejši sprejem** in iskreno dobrodošlico. In prav zato, ker vidimo v teh dveh važnih, zdravih pojavih **vso našo rešitev** in polagamo na nje **vse naše upanje za izboljšanje temeljnih življenjskih pogojev in za ozdravljenje mučnih razmer,** se vam pridružujemo in vas podpiramo vsi kot en mož v borbi za dosego vseh velikih ciljev, ki so zapisani v poštenem programu Jugoslovanske narodne stranke.

V našem okraju imamo znatno število brezposelnega delavstva, ki stoji brez izgledov na skorajšnje izboljšanje položaja skoraj na robu obupa. Pa tudi onih, ki še imajo delo in zaposlitev, se že polašča obup zaradi stalnih redukcij plač. Že dosedanje delavske plače so bile tako nizke, da niso zadostovale niti za skromno prehrano; pa se je v tej bedi pojavilo neko podjetje, ki trdi, da vsakemu delavcu zadostuje za preživljanje sebe in svoje družine 10 Din na dan. Menda je pri taki številki vsaka pripomba odveč, ker ve prav dobro vsak otrok, da je omenjena trditev nesmiselna in neresna.

Vprašanje delavskih mezd in plač je tako pereče, da zahteva **takojšnjo ureditev z zakonom,** ker bo sicer delavstvo neizbežno izročeno popolnemu fizičnemu in moralnemu uničenju. Dejstvo je, da kapital vedno bolj in bolj izrablja kritično sedanjost v svojo korist. Na popolno suženjstvo že sliči življenje delavca, ki naj z 10 dinarji na dan poskuša preživljati sebe in svojo družino, ko pa tak znesek ne zadostuje niti za skromno preživljanje varčnega, nerazvajenega samca. Tako postopanje pa najbrže tudi ni v najvzornejšem skladu s poglavjem morale in človeškega dostojanstva.

Ker si pa delavec sam ne more pomagati, zlasti ne tam, kjer ni strokovno organiziran, bi bila dolžnost pristojnih činiteljev, da posežejo vmes in napravijo red. Da bi se dalo to vprašanje reševati in rešiti **na drug način, kakor z zakonom o minimalnih delavskih mezdah, ni niti misliti** in je sploh škoda govoriti, ker vemo iz vseh dosedanjih izkušenj, da naletujejo že vsa posredovanja vedno le na gluha ušesa in da se bije med industrijo najostrejši konkurenčni boj, čigar ves riziko mora nositi in plačevati le ubogi, nezaščiteni delavec. Hitra pomoč je nujno potrebna, dokler delavec še ni popolnoma izčrpan in dokler se še ne potaplja v vrtincu tuberkuloze, ker z omenjenim zaslužkom si ne more kupiti niti zadostnega in potrebnega kosa vsakdanjega kruha, da o obleki in ostalih nujnih življenjskih potrebščinah niti ne govorimo.

Je pa še druga žalostna stran tega zla. Zaradi navedenega nizkega zaslužka ni ubit samo delavec s svojo družino vred, temveč **dele z njim isto usodo tudi trgovec, obrtnik in kmet,** ker nimajo v delavcu več svojega glavnega odjemalca. Ker nam res že vsem skupaj bije dvanajsta ura, se obračamo z vljudno prošnjo na gospode narodne poslance Jugoslovanske narodne stranke, da se zavzamejo za nas in izposlujejo na pristojnih mestih, da se **čimprej izdela in uveljavi zakon o delavskem eksistenčnem minimumu.** Sami si ne moremo pomagati, ker smo popolnoma v okovih kapitala; čim se le kdo usodi dvigniti svoj glas in protestirati proti pretiranemu izkoriščanju, že se znajde na cesti v vrtincu brezposelnosti in obupa. Kapital se tega dobro zaveda in tudi ve, da se nihče ne upa upreti se njegovi diktaturi.

Ker smo pa tudi mi **zvesti državljani** naše lepe Jugoslavije, mislimo, da imamo tudi mi pravico do človeka in Jugoslovana vrednega življenja, zlasti še, ker smo tudi delavci doprinesli znaten odstotek žrtev, trpljenja in dela na oltar naše skupne jugoslovanske domovine. Živeti hočemo v njej, ker smo njeni zvesti sinovi in ker nam to določa tudi sedanji družabni red, kar naj si zapomni tudi kapital. Ne damo se izžemati kakor limona, ki najde svoj konec, ko je dovolj iztisnjena, na smetišču.

Upamo, da bodo gg. poslanci Jugoslovanske narodne stranke kot **znani neustrašeni borci za človeške in narodne pravice** storili zaprošeno človekoljubno delo, za kar bodo deležni naše neomajne zvestobe, udanosti in hvaležnosti.

POLŠNIK

Nedeljske občinske volitve so se vršile v znamenju časa in tako, kakor je bilo pričakovati. Hvala Bogu, da je čas takoimenovanega volilnega boja za nami. Če bi vse še nekaj časa trpelo, bi marsikdo izgubil še ono, kar mu je usoda v tako pičli meri naklonila. Zelo presenečeni smo bili te dni nad nenavadno resnicoljubnostjo glavnega glasila JRKD v naši banovini, ki je po dolgem času zopet enkrat napisalo v nekem odstavku čisto in objektivno resnico o vzroku, zakaj so se v naši občini volitve morale ponoviti. V tem poročilu se namreč poroča, da so se iz občin Šmartno, Sv. Križa in Polšnika punktaši pritožili na upravno sodišče v Celju in da so navajali **docela izmišljene razne nepravilnosti ter sploh gorostasnosti največjega kalibra, zaradi katerih so zahtevali ponovne volitve. Ugotavljamo in pribijamo, da so bili na Polšniku ti punktaši, ki so se pritožili in navajali prej omenjene trditve, samo člani JRKD oziroma novo krščene JNS v osebi g. Josipa Pograjca in tovarišev.** Torej vendar enkrat sami priznavajo, da so **le oni sami zmožni dejanj,** kakršnih se pošten Jugoslovan sramuje oziroma bi se **vsaj** sramovati moral. Toliko dotičnemu poročevalcu glasila JRKD oziroma vsej javnosti v pojasnilo, da ne bo kake pomote oziroma zavijanja čiste resnice. — T. D.

GRADAC V BELI KRAJINI.

Mogočni glas in poziv Jugoslovanske narodne stranke, izgovorjen preko »Edinosti«, je prispel tudi do nas, ki smo vsi zelo veseli, da podira ta glas pravice in resnice vse zapreke enako, kakor silen vihar slamnate bilke. Tudi pri nas niste naleteli na mrzla srca in gluha ušesa. Težko smo vas že pričakovali, ker smo bili po dolgotrajnem trpljenju kar otopeli in onemeli; sedaj vemo, da je napočil čas, ko bomo stopili v strnjeni, nepremagljivi fronti proti vsem vsiljenim nam tlačiteljem in izkoriščevalcem, ki so privedli naš pošteni, pridni in skromni narod ter obenem tudi našo ljubljeno domovino v skrajno težaven položaj. Narod kliče in prosi le: **»Dela, kruha in pravice!«** Žal je izpolnitev teh prošenj skoraj brezupna. In te težave niso le enostranske, niso omejene samo na posamezne stanove in sloje. Beda in brezposelnost divje gospodarita med vsemi stanovi. Če izvzamemo le nekaj težjih kapitalistov, posamezne države segajo po vseh mogočih ukrepih in zdravilih, pri nas pa se v tem pogledu mnogokaj zanemarja in opušča, čeprav je jasno kakor na dlani, da bi se z raznimi ukrepi dalo še marsikaj popraviti in ozdraviti. Narod pa vprašuje, kdo skrbi za njegovo sedanjost in bodočnost, kdo prav za prav nosi odgovornost za to stanje?

Stoletja smo se borili za svobodo, ki smo jo z uedinjenjem vendarle pričakali. Na krvavih bojiščih in v strelskih jarkih, z orožjem v roki, noč in dan v vodi in blatu, snegu in ledu, lačni in premraženi, smo si z nadčloveškimi žrtvami vendarle pridobili toliko zaželjeno svobodo, o kateri pa že precej časa izgubljamo pravi pojem. Kdo nam jo krati in zakaj?

Odločno smo vsi proti novemu običaju, da se smatra za protidržavni element vsak zvest Jugoslovan, ki obsoja in kritizira današnjo vladno gospodarsko politiko. Narod že dolgo na miren in dostojen način na pristojnih mestih tolmači svoje križe in težave, čeprav ne najde baš mnogo odziva in utehe. Tem glasnejše pa kriče po zadoščenju in izpolnitvi vse pisane in nepisane narodne pravice, ki zahtevajo primerno spoštovanje in upoštevanje prav od vsakogar. **Najti in storiti se morajo primerni ukrepi, ki bodo vsaj olajšali,** če že ne takoj odpravili bedo in brezposelnost. S sadovi teh ukrepov pa se morajo podpirati **vsi** potrebni Jugoslovani brez **vsakega kategoriziranja in ločitve po strankarski pripadnosti.**

Borba poslancev naše Jugoslovanske narodne stranke je poštena in pravična, ker stoji na stališču, da more biti narod zadovoljen in discipliniran **le tam, kjer se vodi poštena, nesebična, nepristranska in aktivna gospodarska politika.** Dokler se dogajajo razni primeri korupcije, javnih sleparij in drugih nepoštenosti, ne smemo niti misliti na zadovoljstvo in ugodno razpoloženje med narodom. Prepričani pa smo, da bodo naši voditelji, prvaki Jugoslovanske narodne stranke, dosegli vse potrebno, za kar jih bomo vsak trenutek radi podpirali, kakor delamo to z navdušenjem tudi sedaj. Samo časa ne smemo izgubljati, ker pomeni vsak izgubljen dan — korak nazaj. Zato le strumno na delo! — J. Č.

IZ RAZNIH KRAJEV V DRŽAVI

Ob velikonočnih praznikih je imela Jugoslovanska narodna stranka **mnogoštevilna zborovanja, sestanke in konference** po vseh krajih naše domovine. **Vsi narodni poslanci Jugoslovanske narodne stranke** in člani glavnega akcijskega odbora so poročali na teh zborovanjih, dočim so imele tudi okrajne in krajevne organizacije naše stranke povsod neštete sestanke, konference in seje.

Predvsem moramo naglasiti sijajno uspeli shod v **Knjaževcu,** ki je sedež g. Ace Stanojevića, prvaka bivše radikalne stranke. Na shod so prišli **vsi meščani,** g. Stanojević se je pa oprostil, da ne more priti in je toplo pozdravil vse gospode, ki so prišli na shod kot odposlanci glavnega odbora Jugoslovanske narodne stranke. Govorili so: narodna poslanca gg. dr. Živan Lukić in Josip Stažič ter član glavnega odbora g. dr. Laza Stevanović. Ob izredno velikem

Naš pravi domači izdelek!

obisku prebivalstva so govorili isti govorniki tudi v **Kraljevem selu.**

Na drugi velikonočni praznik je bil velik shod Jugoslovanske narodne stranke v **Negotinu,** kjer je bilo navzočih **nad 5000 oseb,** ki so se pripeljale na stoterih vozovih, okrašenih z zelenjem, cvetjem in državnimi trobojnicami. spremljalo pa jih je več sto korenjaških kmečkih konjenikov. Prišli so celo kmetje iz Salaša v krajinskem okraju, ki je oddaljen od Negotina **nad 40 km** ter zahtevali, **da** pridejo naši poslanci čimprej tudi tja in prirede velik shod, ker se je narod **prav povsod pridružil Jugoslovanski narodni stranki** v njeni borbi za svete narodne pravice in se tudi že samozavestno organizira v krajevnih organizacijah. Posebno prisrčno je bil na teh shodih pozdravljen g. Stažić, narodni poslanec iz hrvaških krajev. Poleg navedenih shodov pa se je vršila cela vrsta konferenc in sestankov naših prijateljev in pristašev v **primorski in dravski banovini**

V Hrvaškem Zagorju je bil velik shod na prostem v **Zlataru,** kjer se je zbralo več tisoč poslušalcev. Kljub temu, da je skoraj ves dan deževalo, so ljudje ves čas shoda vztrajali, ker so se pač zavedali, da se dajo doseči le z žrtvami in s pomočjo dobrih organizacij uspehi v borbi za državljanske in politične pravice. Za svoja izvajanja so želi nepopisno navdušenje in zahvalo predsednik glavnega odbora stranke, narodni poslanec g. Svetislav Hodjera, narodni poslanec g. dr. Stjepan Bačić in predsednik krajevne organizacije naše stranke v Zlataru g. dr. Valjavec.

Za preteklo nedeljo 15. t. m. so bili napovedani trije veliki shodi Jugoslovanske narodne stranke **v Pakracu, Daruvaru in Grubišnem polju.** Shod v Pakracu so oblasti prepovedale, dočim je shod v Grubišnem polju policijski komisar razpustil. Kljub vsemu temu pa postaja narod vedno borbenejši pod okriljem svoje Jugoslovanske narodne stranke.

Pozabiti pa ne smemo omeniti tudi velikega, krasno obiskanega javnega shoda naše stranke v **Jelašincih** v niškem volilnem okrožju, kjer so govorili poslanec g. dr. Kešeljević, član glavnega odbora g. Andra Popović, odvetnik g. Antonije Bačić iz Niša in šest kmetov iz raznih občin. **Tudi mladina se živahno udejstvuje** v organizacijskem delu naše stranke po vseh mestih in trgih, zlasti pa v **Beogradu,** kjer je imela pred dnevi **dve veliki konferenci** prvega in drugega pododbora omladine Jugoslovanske narodne stranke. Povsod prevladuje zavest, da mora nastopati v strnjenih vrstah **prav ves narod,** če hočemo doseči izboljšanje položaja in lepšo bodočnost.

Beseda železniških reducirancev

Zaradi nazadovanja železniškega prometa, kakor tudi na račun varčevanja v železniški upravi je bilo pred 2 letoma reduciranih samo v območju ljubljanskega železniškega ravnateljstva precejšnje število uslužbencev, med njimi tudi mnogo takih, ki so imeli že po več let službe in ki so si s svojo pridnostjo in vestnostjo pridobili vse potrebne izkušnje za svoj odgovorni poklic. Prav z ozirom na to pa nam je bilo ob takratni redukciji tudi obljubljeno, da bomo sprejeti zopet **v službo takoj, kakor hitro bodo starejši uslužbenci upokojeni oziroma se bodo službena mesta kakorkoli izpraznila.** Na ta način so nam pristojni činitelji zagotovili, da bomo imeli pri ponovnih sprejemih v železniško službo **reduciranci prednost** pred drugimi prosilci, kar pa seveda ne bi bila nobena »protekcija«, temveč le osnovna in naravna pravica, da pridemo ob priložnosti zopet do kosa svojega, odvzetega nam vsakdanjega kruha. V teh svojih, povsem upravičenih nadah smo se pa temeljito motili, kakor smo se tudi ob zadnjih parlamentarnih volitvah, ko se nam je obetal bel kruh, prejeli smo pa namesto njega le — brce in kamenje.

Izvedeli smo, da so se v zadnjem času zopet sprejemali novinci v državno železniško službo, žal pa so bile pri tem **nam dane obljube popolnoma pozabljene** in je igral odločilno vlogo zopet le znani »partizanski ključ«. S kakšnimi občutki sprejemamo zapostavljenci to »blagovest«, prepuščamo v presojo in resen prevdarek pristojnim činiteljem. Dovoljujemo si le pripomniti: Gospodje, **obljuba dela dolg...!** Tudi lok našega životarjenja je že napet do skrajnosti. Svetujemo vam le, da odnehate in pametno premislite svoje sklepe, ker bomo sicer primorani, kakor hlapec Jernej iskati si sami svoje pravice...

Zapostavljenec.

Našim naročnikom!

Z današnjo številko smo ustavili pošiljanje lista nekaterim p. n. naročnikom, ki lista niso izrecno naročili in tudi še niso nakazali naročnine. S prihodnjo številko bomo isto primorani storiti tudi z ostalimi tovrstnimi naročniki, če ne bomo prejeli takoj te dni nakazila naročnine.

Ponovno naglašamo, da je izhajanje lista omogočeno le z rednim plačevanjem naročnine, ki je edini denarni vir za izdajanje lista.

Enako se prosijo vsi naročniki, ki so list naročili neposredno pri upravi po pošti ali osebno, da nemudoma nakažejo naročnino in tako omogočijo redno poslovanje ter izhajanje lista.

UPRAVA »EDINOSTI«.

Dogodki po svetu

Jugoslovanski zunanji minister g. Jevtić je bil ob svojem prihodu v turško prestolnico Ankaro zelo slovesno in prisrčno sprejet. Mnogoštevilno prebivalstvo, ki je bilo zbrano na kolodvoru, je priredilo gostu viharne ovacije. Oba zunanja ministra bosta imela daljše konference glede utrditve nedavno sklenjenega in podpisanega balkanskega pakta, o stališču drugih držav, zlasti Bolgarske, o splošnem mednarodnem političnem položaju i. t. d.

Važna potovanja vodilnih evropskih zunanjih ministrov vzbujajo v vsem evropskem tisku najrazličnejše, obširne komentarje, ki pa ne morejo zabeležiti še nobenih pozitivnejših rezultatov in smernic. Francoski zunanji minister Barthou bo obiskal Poljsko, romunski zunanji minister Titulescu se mudi predvsem v političnih zadevah Male antante v Parizu, bolgarski ministrski predsednik pa ima važne razgovore v Londonu.

Ženevsko razorožitveno konferenco čakajo že v bližnji bodočnosti njeni najtežji, črni dnevi. Ker se velesile glede ponovnega in vsem mirovnim pogodbam nasprotujočega nemškega oboroževanja niso mogle med seboj sporazumeti, bo morala to kočljivo nalogo rešiti razorožitvena konferenca v Ženevi. Ta končna odločitev je nujna posledica energične note, ki jo je v tem vprašanju poslala te dni Francija Angliji in v kateri odločno zahteva, da se sklene konvencija o omejitvi oboroževanja na podlagi sedanjega oborožitvenega stanja in da se naj uveljavijo vsa potrebna jamstva za izvajanje te konvencije, ki naj bodo vsebovana predvsem v resnih gospodarskih sankcijah. Od vsega francoskega ministrskega sveta nista glasovala za to noto le vojni in letalski minister, ki sta mnenja, da bi pomenila ponovna nemška oborožitev veliko nevarnost za Francijo in za svetovni mir sploh. Po njunem mnenju bi bile potrebne še mnogo ostrejše in težje sankcije pri sklenitvi mednarodne konvencije, na kar pa Nemčija seveda nikakor ne bi pristala.

Velika prevratna zarota je bila razkrita v Romuniji, kjer je hotel polkovnik Precupu, bivši zagrizeni pristaš kralja Karola, s pomočjo nekaterih politikov in višjih častnikov, odstaviti kralja in uvesti lastno diktatorsko vlado.

Avstrijski legitimisti, ki uživajo precejšnjo podporo prav v krogih, ki se v take avanture ne bi nikakor smeli spuščati, si obetajo od nove avstrijske ustave prava nebesa na zemlji: povratek Habsburžanov na vstrijski prestol, obnovitev avstrijskega cesarstva in ponovno vladanje in slavo pod starim dvoglavim orlom. Najbrže so pa pri tem pozabili, da imajo pri takem novem evropskem dogodku precej besede in pravice odločevanja tudi še druge države in interesenti.

Ruski ljudski tribun Trocki, ki je užival gostoljubje po svojem izgonu in begu iz Rusije v Franciji, je moral na zahtevo francoske vlade zapustiti gostoljubna francoska tla, ker ni držal dane obljube, da se v času svojega bivanja v Franciji ne bo bavil s politiko. Baje našel novo pribežališče na Španskem.

V Grčiji notranje razmere niso ravno najvzornejše in se čuti močno prevratno gibanje. Zaenkrat pa se vlada še ne boji, ker se zanaša na vojsko, ki ji je baje absolutno udana.

»Čeljuskinove« brodolomce so vrli ruski letalci rešili v zadnjem trenutku z ledene plošče v Severnem morju do zadnjega moža. Če bi se reševalna akcija zavlekla le še za dan, dva, ali če bi morali ponesrečenci čakati na prihod ledolomilca »Krasina«, bi bili izročeni neizogibni smrti v ledeni vodi, ker se je plošča pod njimi že skoraj vsevprek zdrobila.

Razgled po domovini

— **Važno zborovanje.** V nedeljo 22. t. m. ob 9.30 uri dopoldne bo v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani javno zborovanje, na katerem se bosta obravnavala dva važna problema: »Kako zaposliti duševne delavce?« in »Kam z našo izšolano mladino?«. Ti vprašanji spadata v celotni problem brezposelnosti, za katerega se mora nekoliko bolj aktivno zanimati vsa naša javnost, ker ga je mogoče le z njenim sodelovanjem zadovoljivo rešiti.

— **Novi ministri** so postali poleg ljubljanskega odvetnika in senatorja g. dr. Frana Novaka še: minister za promet g. Svetislav Milosavljević, dosedanji ban vrbaske banovine in bivši prometni minister, vojni minister g. Milan Milovanović, armijski general in dosedanji šef glavnega generalnega štaba in minister za gozdove in rudnike g. Milan Ulmansky, dosedanji generalni ravnatelj znanega velepodjetja »Šipad« v Dobrljinu-Drvarju.

— **Kraljeva družina na počitnicah.** Nj. Vel. kraljica je odpotovala pred dnevi s kraljeviči v Bosno, kjer se je mudila nekaj časa na Ilidži in v Sarajevu, od tam pa je nadaljevala pot preko Mostarja v Boko Kotorsko, kjer je bivanje v tem letnem času najlepše in najprijetnejše.

— **Za predsednika društva »Rdečega križa«** v naši kraljevini je bil s kraljevim ukazom imenovan knez Pavle.

— **Guverner Narodne banke** Ignjat Bajloni je podal ostavko na svoje mesto. Nj. Vel. kralj je ostavko sprejel.

— **Poslanske dnevnice** se bodo baje znižale že na prihodnjem zasedanju narodne skupščine, ki bo še pred začetkom maja. Baje bo mogoče samo s tem prihrankom namestiti 500 novih učiteljev.

— **Velike spominske svečanosti v Skoplju** so privabile v to starodavno carsko Dušanovo prestolnico nad 50.000 gostov in bivših bojevnikov iz vse države. Na proslavi je bil zastopan tudi Nj. Vel. kralj, udeležilo se je slavnosti več ministrov s predsednikom vlade na čelu, navzoč pa je bil tudi sam patrijarh srbske pravoslavne cerkve Varnava, ki je imel lep spominski govor.

— **Obvezno taksiranje računov uveljavljeno.** Z 20. aprilom t. l. je stopilo v veljavo obvezno taksiranje vseh računov in not, ki se glase na zneske nad 20 Din. Računi od 20 do 100 Din vrednosti se morajo taksirati s 0.50 Din, višji pa z 1 Din. Nabavne knjižice odjemalcev v trgovinah se taksirajo s 5 Din za vse leto. Davčne uprave bodo konzumentom vračevale pri predložitvi najmanj 100 takih taksiranih računov po 25% vplačane takse.

— **Omejitev ženskega osebja v poštni službi.** Po novem načrtu o organizaciji poštne, telefonske in brzojavne službe v naši državi bo smelo biti v bodoče v teh strokah le največ 30% ženskih moči z nepopolno in 25% moči s popolno srednješolsko izobrazbo, dočim ne sme število uradnic s fakultetno izobrazbo presegati 10%. Dokler se to število ne doseže, se nove ženske moči v poštno službo ne smejo več sprejemati.

— **Velik požar na Dravskem polju.** V sredo opoldne je nastal v vasi Medvedce pri Ptujski gori velik požar, ki je uničil stanovanjska in gospodarska poslopja 9 posestnikom. Škoda se ceni precej nad pol milijona dinarjev. Kako je ogenj nastal, še ni ugotovljeno, sumi se pa, da ga je zanetila iskra iz mimo vozeče lokomotive.

— **Krvav zločin v Slovenskih goricah.** Pretekli ponedeljek zjutraj je bila najdena mrtva, vsa v krvi na domačem vrtu v Dobrenju pri Št. Ilju 60 letna viničarka Terezija Heričkova. Preiskava je takoj ugotovila, da jo je iz sovraštva umoril njen 23 letni pastorek Franc Heričko, ki je bil aretiran in je zločin po kratkem tajenju priznal. Pokojnico je pobil s kolom.

— **Justifikacija ravnatelja Markovića.** V četrtek zjutraj je bil v Beogradu obešen bivši bančni ravnatelj Mihajlo Marković, ki je lani sredi Beograda v ateljeju svojega filmskega podjetja s pomočjo svojega šoferja na zverinski način umoril iz pohlepnosti po denarju znanega beograjskega trgovca inž, Stankovića. Pravosodno ministrstvo je prošnjo za pomilostitev odklonilo.

Radivoj Peterlin-Petruška: 8

K màtuški Rusiji

— Kje imate zaporno povelje? —

»Ga nimam!«

— Ja, kako ste se osmelili, ga pripeljati semkaj? Kdo vam je to zapovedal? —

Desetnik se ozre, da bi pokazal na mojega sorojaka, toda ta je ravno o pravem času odnesel pete.

— Vi, korporal! Odvedite svoje vojake, od koder ste prišli in zapomnite si za vedno, da brez zapornega povelja nimam pravice sprejeti v svoje varstvo niti zadnjega vojaka... Vi pa, podmojster, pojdite v vojašnico in se javite svojim predpostavljenim! Zbogom! —

Noč prespim v vojašnici na svobodi. Drugo jutro moram na raport, od tam pa za par dni v začasni zapor, dokler ne odloči polkovnik, kaj bo z menoj.

V zaporu me obiskujejo prijatelji podčastniki in mi poročajo, kako se stvar plete. Pride tudi polkovnik Poppy. Izprašuje me, zakaj sem napravil tako neumnost. V zaporu sem dobil očetovo pismo, ki mi ga polkovnik vzame iz žepa in prečita.

»Vidite, pravi, »oče Vam piše, da bodite pridni in se zadržite dobro, a kaj ste naredili Vi?«... Prime me za rame in reče nekako sočutno: »Jaz Vam ne morem več pomagati!«

Par dni nato stojim drugič pred štabnim profosom. Toda zdaj se me ne brani več. Pokliče desetnika-ključarja in mu določi celico, kamor me naj zapre.

Greva iz pisarne nazaj v visoko pritličje in tam dobim na popolno razpolago čedno, svetlo sobico, tri korake dolgo, dva široko, z vojaško posteljo, mizico in stolom, s precejšnjim oknom, lepo prekrižanim s trpežnimi železnimi palicami, z debelimi hrastovimi vrati, ki se lahko varno zapahnejo in zaklenejo od zunaj in imajo v zgornji polovici ljubko zamreženo okence, ki pa ima tudi debela lesena vratca, zapirajoča se od zunaj.

Skozi okence opazuješ lahko kos ozkega hodnika, vrata poševno od tebe ležeče druge celice ter polovico okna, ki ti odpira pogled na par hiš, stoječih onstran ozke mestne ulice, iznad streh pa te pozdravlja košček južnega neba.

Torej v to, izmed vseh najprijaznejšo celico me zapre ključar in odide po svojih opravkih, mene pa pusti samemu sebi. Sedem k mizici. Prav udobno je tukaj: lahko bom zlagal pesmi in pisal novele; seveda na tihem, ker tako početje je po pravilniku prepovedano. Saj še pisem domačim ne moreš pisati več, kot enkrat na mesec. E, pa bo že šlo!

Tudi sprehajaš se lahko, kadar se naveličaš sedenja: dva koraka gor, dva koraka dol, počez iz kota v kot pa celo tri. Naravnost imenitno.

Od stropa visi kletka za svetilko. Zvečer jo prižge ključar in potem gori vso noč, tako, da me ne bo strah samega.

Ob šestih zjutraj moramo vsi vstati, do pol sedmih pospravimo sobo in očistimo sebe, nato dobimo prižganko ali črno kavo, potem se pa postavimo na hodniku v vrsto. Pride gospod štabsprofos, nas pregleda, vpraša, če ima kdo kakšno željo, ter nas pelje na dvorišče k prostim vajam in korakanju.

Ko bi vi le videli to in poslušali, kako zna poveljevati naš gospod štabni profos: Cel Radecki je. Pa kaj Radecki, sam samcati Napoleon in nič manjšega!

Na videz trd, neizprosen, mož jeklen, pa je gospod Anton Biščán — doma iz hrvaškega Zagorja — na znotraj dobričnik, da malo takih. Prav očetovsko skrbi za nas in strogo pazi, da dobimo v redu vse, kar nam gre. Zato ga imamo pa tudi vsi radi in so med nami taki, ki so že po dvakrat in tudi trikrat zbežali od vojakov, pa so se vselej spet vrnili pod njegovo okrilje. Na primer moji najbližji sosedi po celicah: Dalmatinec Jurišić, Čeh Machaček in Madžar Šmit.

Kaj vse vedo povedati ti ljudje! Ob nedeljah popoldne, ko gre gospod Biščan s svojo soprogo na izprehod in na kozarček vina, ključar pa k svoji ljubici, stopimo vsak k svojemu okencu in pripovedujemo drug drugemu, kaj smo vse doživeli. In čim več vemo, tem rajši se imamo. In kadar kdo odsedi svojo kazen in mora zapustiti jetnišnico, nam je, kakor bi se poslavljal od nas za vedno naš najdražji brat, s katerim smo preživeli vse mlade dni...

Tako je pri nas ob nedeljskih popoldnevih. Drugače pa sedimo tiho po svojih celicah in premišljujemo o minljivosti vsega posvetnega.

Jaz in tovariš Machaček sva v tem oziru na boljšem, ker sta najini celici tik okna in lahko opazujeva skozi okence tudi par sosednih hiš in življenje, ki se vrši tam pred našimi očmi, to je pri odprtih oknih prvega in drugega nadstropja. In tudi o tem zunanjem življenju bi se dalo povedati marsikaj zanimivega.

Dalje prihodnjič.

Izdaja: Konzorcij »Edinosti«. Odgovarja za izdajatelja in uredništvo Radivoj Peterlin-Petruška v Ljubljani, Gosposvetska c. št. 13. — Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani — predstavnik A. Kolman, Masarykova 14/IV.